

НАПРЯМ 7. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрухович Дана Романівна
здобувачка PhD,
Державний податковий університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-439-2-47>

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВЕТЕРАНСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В Україні, яка де-факто перебуває в стані війни вже понад дев'ять років, дедалі актуальнішими виявляються питання формування дієвих механізмів соціальної адаптації, фізичної й психологічної реабілітації учасників бойових дій (УБД) та їх інтеграція в громадах. За оцінками Міністерства у справах ветеранів України, чисельність ветеранів, членів їхніх сімей та сімей загиблих воїнів після перемоги становитиме близько 10 % від загальної чисельності населення України. Політика щодо повернення до цивільного життя УБД та підтримка їхніх родин потребує поєднаних зусиль з боку держави, громадянського суспільства, бізнес середовища. Успіх такої політики залежить від участі УБД у суспільному житті, зокрема їх економічної активності та гідного рівня добробуту. Очевидно, що значну частку серед УБД складають особи працездатного віку, потреби яких виходять за рамки лише соціального захисту та системи пільг. Затяжний характер російської збройної агресії зумовлює збільшення українських захисників, які у найближчій перспективі матимуть статус «ветеран війни». Воєнні дії погіршують демографічні показники, зростає чисельність інвалідів у працездатному віці. Такі реалії в Україні переконують у неминучості значних втрат робочої сили і погіршенні її якісних характеристик. Недооцінка глибини та системності проблем, пов'язаних із реінтеграцією ветеранів, може стати підґрунтям для

поширення ризиків соціального та економічного характеру, серед яких: безробіття; поглиблення диспропорцій на ринку праці; втрати надходжень до бюджету при зростанні навантаження на нього; брак умов для самореалізації, що сприятиме погіршенню психоемоційного стану та поширенню соціального відчуження значної частки населення; ймовірність деструктивних форм соціальної поведінки серед ветеранів під час формування моделі взаємовідносин у суспільстві.

Невирішеність питань у сфері реінтеграції ветеранів у мирне життя, зокрема їх працевлаштування, посилюватиме негативні тенденції, з якими українська економіка вже зіткнулась у жорстких реаліях російської збройної агресії. Розвиток політики щодо ветеранів має чітко враховувати їхні потреби, що не тільки дозволить без перешкод подолати реінтеграцію та реабілітацію, але й суттєво посилить стійкість українського суспільства, його економічну, соціальну та політичну складові частини. Задоволення потреб УБД оптимізує витрати держави і громад, сприятиме соціальній згуртованості та послабленню соціальної напруженості в суспільстві. В умовах недостатнього рівня соціальної відповідальності українського бізнесу, його готовність інвестувати як в адаптацію ветеранів з інвалідністю, так і у пристосування робочих місць для їхніх потреб залишається низькою. Ймовірно, для задоволення потреб ветеранів війни у працевлаштуванні, державі доведеться інвестувати у створення робочих місць для них як у державному, так і у приватному секторах економіки. Важливою складовою частиною таких зусиль має стати розвиток ветеранського бізнесу. За умови ведення власного бізнесу ветеран (зокрема й з інвалідністю), не залежить від керівництва, не має проблем із адаптацією у трудовому колективі, має змогу створювати нові робочі місця, а з держави знімається навантаження щодо утримання такого ветерана [1].

На часі, важливим є визначення ветеранського бізнесу на законодавчому рівні як окремого виду діяльності, й також законодавче врегулювання поняття підприємницької ініціативи ветеранів [2].

29 жовтня 2014 року Верховна Рада України прийняла за основу проект Закону про ветеранське підприємництво. Законопроект визначає поняття «ветеранське підприємництво», принципи державної політики у цій сфері, встановлює види та форми держпідтримки ветеранського бізнесу. І що не менш важливо – створює сприятливі умови для започаткування та розвитку ветеранського підприємництва, підвищення його конкурентоспроможності. Державна підтримка суб'єктів ветеранського підприємництва включає фінансову, інформаційну, консультаційну та просвітницьку підтримку. У тому числі: підтримку у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримку суб'єктів ветеранського підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу.

Фінансова підтримка ветеранського бізнесу включає гранти, кредити для започаткування і ведення підприємницької діяльності, компенсація відсоткових ставок за кредитами, компенсація лізингових, факторингових платежів тощо [3].

Від початку дії ветеранського компоненту програми «Власна справа» вже 1159 ветеранів та членів їхніх родин стали переможцями. Вони отримують гранти на старт або розвиток свого бізнесу загалом на 550 млн грн. Більшість з грантоотримувачів – 57% це учасники бойових дій, 43% переможців – другі з їхнього подружжя. Найчастіше за цією програмою беруть грант розміром до 500 тисяч гривень. Найбільше інвестують у розвиток бізнесу в переробній промисловості, а також в сфері оптової та роздрібної торгівлі. Реалізуючи свої бізнес-проекти підприємці створять понад 2 тисячі робочих місць в усіх регіонах країни. Серед 11 переможців двадцятої хвилі подачі заяв на гранти 8 учасників бойових дій, 3 членів родин ветеранів. 7 переможців отримують грант розміром до 500 тис. грн, 3 – до 1 млн грн, 1 – до 250 тис. грн. Найбільше грантоотримувачів з Хмельницької, Чернівецької, Вінницької областей. Найпопулярніші сфери, в яких планують розвивати бізнес грантоотримувачі – оптова та роздрібна торгівля, переробна промисловість. Відповідно до умов програми, учасники бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни, а також другий з їх

подружжя можуть отримати такі гранти: до 250 тис. грн, до 500 тис. грн та до 1 млн грн – для ветерана за умови створення одного, двох та чотирьох робочих місць відповідно; до 250 тис. грн та до 500 тис. грн – для другого з подружжя ветерана за умови створення одного та двох робочих місць відповідно. При отриманні гранту від 500 тис. грн до 1 млн грн ветеран має бути зареєстрований як ФОП не менше ніж 3 роки. Окрім того, такий грант надається за умови співфінансування з отримувачем у співвідношенні 70/30, тобто отримувач гранту має вкласти у свою справу 30% власних коштів, 70% коштів надасть держава у вигляді гранту. Заявки на отримання гранту подаються через портал Дія разом з бізнес-планом. Адмініструє програму Державна служба зайнятості [4].

Список використаної літератури:

1. Проблеми працевлаштування ветеранів війни: ризики для держави та суспільства. НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-pratsevlashtuvannya-veteraniv-viyny-ryzyku-dlya-derzhavy> (дата звернення: 01.11.2024).

2. Міністерство у справах ветеранів. Як ветерану стати підприємцем. *Міністерство у справах ветеранів*. URL: <https://mva.gov.ua/prescenter/category/86-novini/yak-veteranu-stati-pidpriyemcem> (дата звернення: 01.11.2024).

3. Верховна Рада прийняла у першому читанні законопроект про ветеранське підприємництво. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/verkhovna-rada-pryiniala-u-pershomu-chytanni-zakonoproiekt-pro-veteranske-pidpriyemnytstvo> (дата звернення: 01.11.2024).

4. Мінекономіки: Ветерани та другі з їхнього подружжя отримають 550 млн грн грантів від держави на розвиток бізнесу. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/hranty-veteranam-veterany-ta-druhi-z-ikhnoho-podruzzhzia-otrymaut-550-mln-hrn-hrantiv-vid-derzhavy-na-rozvytok-biznesu> (дата звернення: 01.11.2024).